

Riktlinje för användande av välfärdsteknik inom vård och omsorg

Förslag till beslut

1. Omsorgskontoret föreslår att Socialnämnden ställer sig bakom en gemensam riktlinje för användande av välfärdsteknik inom vård och omsorg

Ärende

E-hälsa och välfärdsteknik skapar positiva effekter på flera plan. Utvecklingen går snabbt framåt, och förväntningarna på att nyttja digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd är stora.

Gemensamt för alla typer av insatser, oavsett lagrum, är att god kvalitet ska säkerställas i vård och omsorg gentemot den enskilde. Samtycke från den enskilde är nödvändigt. Personer med nedsatt beslutsförmåga kan dock ha betydande svårigheter att uttrycka sitt samtycke, och fatta välgrundade beslut. Detta kan leda till att insatser med stöd av välfärdsteknik inte är tillämpningsbara för målgruppen, trots att välfärdsteknik är ett värdefullt verktyg för aktivering och stimulans. Med stöd av välfärdsteknik kan begränsande åtgärder i den fysiska boendemiljön minskas och personens integritet och rörelsefrihet kan bibehållas.

Lagstiftning eller föreskrifter och anvisningar ger inte någon närmare vägledning gällande metoden för användande av välfärdsteknik i vård och omsorg. Syftet med riktlinjen är därför att ge stöd och vägledning till kommunala och privata utförare i kommunen vid användande av välfärdsteknik inom vård och omsorg. Syftet är vidare att på bästa sätt använda välfärdsteknik inom vård och omsorg med utgångspunkt i de rättsliga förutsättningarna och med fokus på att säkerställa individens rätt till god vård och omsorg. Modellen ska säkerställa att införandet och användningen i verksamheten sker strukturerat, och på ett sådant sätt att god kvalitet kan bibehållas och utvecklas, att individens rätt till trygghet och skydd för integriteten säkerställs och att varje åtgärd och insats utgår ifrån individens behov.

Bakgrund

E-hälsa och välfärdsteknik skapar positiva effekter för såväl den enskilda individen som för verksamheter inom vård och omsorg och samhället i stort. Utvecklingen av e-hälsa och välfärdsteknik går snabbt framåt, och de yttre förväntningarna på att nyttja digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd, samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet är stora. Kommunens e-hälsostrategi beskriver att Linköping år 2025 ska vara ledande i Sverige på just detta.

Gemensamt för alla typer av insatser och åtgärder enligt Socialtjänstlagen (SoL), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är att god kvalitet ska säkerställas i vård och omsorg gentemot den enskilde. Vidare bygger SoL på frivillighet och utförande inom socialtjänsten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Verksamhet inom hälso- och sjukvård ska enligt HSL bedrivas för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Målet med hälso- och sjukvården är god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet.

Innan insatser med stöd av välfärdsteknik kan nyttjas måste utföraren således inhämta ett samtycke från den enskilde. Samtycke omfattar både insatsen och att information som rör den enskilde hanteras. Nuvarande lagstiftning ger inte möjlighet för anhöriga, andra närstående eller gode män att lämna samtycke till insatser med stöd av välfärdsteknik eller andra insatser inom SoL, HSL och LSS.

Personer med nedsatt beslutsförmåga kan dock ha betydande svårigheter att fatta välgrundade beslut. Det kan medföra att de i sin vardag i hög grad blir beroende av stöd till exempel i form av olika hjälpmedel eller genom att andra vägleder i stort och smått. De kan ha stora svårigheter att bedöma konsekvenserna av sina handlingar. Det medför risker för att de själva men också andra i deras närhet kan komma till skada. För anhöriga kan det leda till en ohållbar situation. Det kan också leda till att personal i vård och omsorg ställs inför svåra avvägningar. Personalen kan till exempel känna sig tvingade att snabbt avgöra hur de ska handla i en akut situation för att å ena sidan avvärja risk för skada, å andra sidan för att inte med olika begränsningar eller tvång inskränka den enskildes rörelsefrihet. En passiviserande tillvaro kan bli följden om fokus alltför ensidigt inriktas på att begränsa risker för skador. Här är välfärdsteknik ett värdefullt verktyg för aktivering och stimulans. Begränsande åtgärder i den fysiska boendemiljön kan minskas och personens integritet och rörelsefrihet kan bibehållas.

Lagstiftning eller föreskrifter och anvisningar ger inte någon närmare vägledning gällande metoden för användande av välfärdsteknik i vård och

omsorg. Erfarenheten från andra kommuner och pilotprojekt i kommunen avseende mobila trygghetslarm med möjlighet till positionering visar att metoden för införandet är viktig och att ett strukturerat och kvalitetssäkrat arbetssätt används. Välfärdsteknik som kräver att personuppgifter hanteras och/eller lagras hos tredje part har kommunen för avsikt att tillhandahålla på ett strukturerat sätt till utförare av vård och omsorg.

Syftet med riktlinje för användande av välfärdsteknik inom vård och omsorg är således att ge stöd och vägledning till kommunala och privata utförare i kommunen vid användande av välfärdsteknik inom vård och omsorg. Syftet är vidare att på bästa sätt använda välfärdsteknik inom vård och omsorg med utgångspunkt i de rättsliga förutsättningarna och med fokus på att säkerställa individens rätt till god vård och omsorg. Alla insatser kräver en individuell bedömning med stöd av IBIC, något som riktlinjen beskriver. Modellen ska säkerställa att införandet och användningen i verksamheten sker strukturerat, och på ett sådant sätt att god kvalitet kan bibehållas och utvecklas, att individens rätt till trygghet och skydd för integriteten säkerställs och att varje åtgärd och insats utgår ifrån individens behov.

Ekonomiska konsekvenser

En gemensam riktlinje för användande av välfärdsteknik inom vård och omsorg orsakar ingen ekonomisk konsekvens utan bedöms endast vara en faktor för ökad kvalitet.

Kommunala mål

1. **En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv** - Den som är i behov av stöd och hjälp ska kunna få det enkelt. Stöd-, vård- och omsorgsinsatser ska utmärkas av trygghet, hög kvalitet, ökat självbestämmande för den enskilde och goda villkor för personalen.
2. **En sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet** - Jämlikheten ska öka och alla invånare ska kunna känna trygghet, såväl socialt som ekonomiskt.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Kvalitet i kommunens verksamhet – kommunen ska i sin verksamhet ha förmågan att bemöta alla professionellt och likvärdigt oavsett exempelvis kön, ålder, sexuell läggning, etnisk bakgrund, religion, hudfärg, psykiska och fysiska förutsättningar med mera.

Samråd

Samråd har skett med kommunens chefsjurist gällande juridiska aspekter då personer med nedsatt beslutsförmåga kan få sina behov tillgodosedda på ett bättre vis med stöd av välfärdsteknik än med traditionella insatser.

Samråd har också skett med planeringsledare inom äldreomsorg och LSS-verksamhet samt med MAS.

Uppföljning och utvärdering

Riktlinjen kommer att användas som ett stöddokument då välfärdsteknik nyttjas i kommunens testbäddsverksamheter. Metoden och checklistan kommer att utgöra underlag då samtycke inhämtas. Riktlinjen kommer att följas upp och utvärderas fortlöpande inom ramen för testbäddsverksamhet.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL §11 kommer att genomföras 2017-04-10.

Omsorgskontoret

[Klicka här för att ange text.](#)